

Pěchota u nás a v cizině.

Nadporučík Karel Gruncel:

Co soudí Němci o problému obrany proti obrněným vozidlům u pěchoty.

I.

Jak známo, mají některé armády jako součást své moderní výzbroje protitanková děla, která mají průměrně účinný dostřel až do 700 m. Bohužel jsou tato děla příliš těžká a mají příliš veliké rozměry, takže se pro jednotky pěchoty 1. sledu (opěrné body v obraně) nehodí. Mimo to by pěchota 1. sledu ani nemohla použít těchto děl v takovém množství, jakého je třeba k účinnosti proti větším silám útočné vozby. Neboli pěchota 1. sledu je pak proti útočným vozům, zvláště v terénu poněkud pokrytém, úplně bezmocná. Je sice pravda, že ničit obrněná vozidla přísluší ponejvíce dělostřelectvu a minometům, ale hnízda odporu prvních sledů v obraně musí mít své účinné protitankové zbraně, aby mohla střílet na útočící tanky, zvláště když se přibližují v umělé mlze anebo jsou-li již tak blízko, že by dopady dělových střel ohrožovaly vlastní jednotky. Průrazné střely z kulometů a pušek, s ocelovým

jádrem uloženým v měkkém kovu, prorážejí sice každý pancíř dosud u obrněných vozidel užívaný, ale pravděpodobnost, učinit vozidla neschopná další jízdy nebo zraniti obsluhu uvnitř vozidla, je velice malá. Proto je nutno vybavit v obraně odpory 1. sledu zbraněmi s větší ráží a také s větším dostřelem.

Záleží tedy nyní na technice, aby zkonstruovala pro pěchotu takovou protitankovou zbraň, která by se hodila v obraně i pěchotě 1. sledu. Musí to tedy být zbraň s nejmenším účinným dostřelem asi 300 m, aby mohla dobře působit proti lehkým a středním tankům útočícím v masách na obranné postavení pěchoty. Pro uvedené ukoly by se nejlépe hodily lehké kulomety, které by se svými vlastnostmi podobaly asi tak automatické pušce „Oerlikon“ (byla popsána i ve „VR.“), t. j.

- a) velikost zbraně taková, aby v palebném postavení neposkytovala velký cíl — tedy asi jako lehký kulomet,
- b) přiměřená váha, aby zbraň mohla být dobře dopravována (váha Oerlikonu 33 kg, je-li nesen na zádech na zvlášť upravených nosítkách, anebo rozložen na 3 části, vážící 11 kg, pro rychlé přemísťování),
- c) k obsluze zbraně aby stačil jediný vojin-střelec,
- d) rychlost palby postačující (u Oerlikonu rychlost palby 40 dobře mířených ran za minutu), která se dá ostatně dobře zvýšit u zbraní, majících střilet na velké cíle,
- e) velká ráže (u Oerlikonu 2 cm),
- f) střely průrazné a zároveň tříštivé, event. i střely svítící označující dráhu střely,
- g) velká počáteční rychlost (u Oerlikonu asi 555 m/vteř.).

Automatickou protitankovou pušku Oerlikon zkoušejí nyní Angličané a hodlají ji zavést do výzbroje své pěchoty.

Podle zpráv některých zahraničních vojenských časopisů se řeší pro pěchotu problém protitankové obrany ještě jiným způsobem. Pěchota má prý dostat protitankové vrhače. V poslední době bylo možno se dočíst v některých zahraničních vojenských časopisech o znamenité výkonnosti protitankového vrhače „Gerlich“. Zprávy o něm byly však dosti nejasné a mnohdy si i odporovaly, což je důkazem toho, že vrhač není dosud vyzkoušen a detaily o jeho konstrukci a výkonnosti se úmyslně tají. Podle dosavadních zpráv je to zbraň s velkou počáteční rychlostí. Její střely mají neobyčejnou průraznost. Na vzdálenost 1000 m proráží prý střela dobrý pancíř 11·8 mm tlustý a vyrazí v něm otvor zvící ořechu. Je na bile dni, že takový výkon již dostačuje, neboť má-li střela takovou průraznost na 1000 m, bude průraznost a účinek na 400 m — tedy při střelbě na lehké a střední tanky — ještě větší. Ovšem na úplné vyřazení tanku z činnosti nepostačí nikdy jen jedna střela, jak dokazují Němci svou zkušeností ze světové války s protitankovou puškou „Tuff“, která dosud vyhovuje pěchotě dosti dobře (má ráží 13 mm, váží 8·3 kg). Vrhoč „Gerlich“ odpovídá velikostí a vahou pušce, což je velmi výhodné, neboť bude pak možno jím vyzbrojit větší počet mužů u pěchotních jednotek. Pak by ovšem útočící tanky byly velmi ohroženy, neboť kdyby byly postřelovány velkým počtem těchto vrhačů a z několika směrů, bylo by možno počítat téměř s jistotou, že některé rány zasáhnou důležité orgány tanku a vyřadí jej z činnosti. Kromě toho by se tankům jistě hůře bojovalo proti velkému počtu protitankových zbraní než proti ojedinelým odporům, vybaveným protitankovým kulometem anebo dělem.

Když bude pěchota vyzbrojena velkým počtem těchto vrhačů, mohou za útoku tanků vyřadit z boje značný počet jich již obranné částice pěchoty 1. sledu. Tím může být již částečně zeslabena a rozvrácena útočná síla jednotky tanků ještě dříve, než pronikne hlouběji do obranného postavení. Pak by měly ostatní protitankové zbraně (děla), umístěné do hloubky usnadněnu práci, neboť by měly co činit jen

s jednotlivými tanky. Ovšemže na druhé straně by se asi také pak změnilý názory na použití tanků v útoku. Útok tanků by byl pak možný jen tehdy, kdyby byl nejprve velký počet obráncových protitankových zbraní umlčen — zbraněmi pěchoty a dělostřelectva. Tím by ovšem jednotky tanků ztratily schopnost samostatně řešit útočné úkoly a byly by zase jen cennou útočnou zbraní, ale ve spojení s jinými zbraněmi, jak tomu bylo za světové války.

Kromě protitankových zbraní „Gerlich“ a „Oerlikon“ objevilo se v poslední době ještě velmi mnoho jiných konstrukcí, z nichž ponejvíce upoutává pozornost Němců pěchotní protitankový vrhač „S-18-100“, ráže 2 cm, výrobek švýcarské zbrojovky v Solothurnu. Podle německých zpráv má tento vrhač vynikající vlastnosti jak s hlediska zbrojné technického, tak i taktického. Dokazují to tato data: ráže 2 cm, délka hlavně 900 mm, celková délka vrhače 1640 mm, počáteční rychlost 750 m/vteř., celková váha 38 kg (na pěchotu mnoho!), váha průrazných granátů 145 g. Nárazová energie na kalené pancířové desky 100—120 kg/mm²! Podle německých zpráv byly při učiněných zkouškách s tímto vrhačem tyto výsledky: Na vzdálenost 500 m prorazila střela z vrhače „S-18-100“ pancířové desky 25 mm tlusté (u Oerlikonu jen 19 mm) a na vzdálenost 180 m desky 32 mm tlusté (u Oerlikonu jen 15 mm). Tato data ukazují, že by tento vrhač byl velmi účinnou protitankovou zbraní na malé vzdálenosti. Obzvláště pozoruhodná je veliká průraznost střel, podmíněná ovšem velikou počáteční rychlostí. Na závalu by snad jedině byla veliká váha vrhače (je o 5 kg těžší než Oerlikon), která by asi nebyla pro pěchotu příliš příznivá. Ale Němci jsou naproti tomu tohoto názoru: Vi-li pěchota, že má sice těžkou protitankovou zbraň, s níž může velmi účinně bojovat s nepřátelskými tanky, jistě zapomene na nepříjemnou váhu zbraně. Tím zmizí i pocit bezbrannosti, který dosud pěchota má vůči tankům. Vrhač „S-18-100“, mající skluznou hlaveň, je prý nyní zkoušen v několika státech, které se o něj zajímají; z nich na prvním místě je Anglie. (Podle Mil. Wochenblattu čís. 16/1934 a čís. 26/1935.)

II.

Názory o účelu a použití tanků za světové války jsou velmi různé. Podle mínění Angličanů byly tanky za světové války hlavním prostředkem k ničení kulometných hnízd obráncových, která nebylo možno jiným způsobem zneškodnit. Francouzi zase tvrdili, že použitím tanků bylo ulehčeno dělostřelectvu, neboť útočník se vyhnul dlouhotrvající dělostřelecké přípravě před útokem, čímž bylo ušetřeno mnoho dělostřeleckého materiálu (děl i střeliva) na jiné důležitější úkoly. Mimo to se podle Francouzů dosahovalo útokem tanků vždy překvapení. Italové zase hájí názor, že tanky měly za úkol vzkřísit nehybné armády z dlouho trvající zákopové války. Jak tedy vidno, je názorů o užití tanků v boji mnoho. Všimněme si nyní, jak se stavějí k těmto názorům Němci (viz Mil. Wochenblatt čís. 33/1935) a co soudí o součinnosti tanků s pěchotou: Tank je bojový ofensivní prostředek, který je s to rychle rozhodnout téměř každou bojovou situaci, za všech okolností. V některých armádách souhlasí s názorem německým, ale za předpokladu, že tanky působí hromadně, v masách. Jako důkaz tohoto tvrzení se udávají přípravy Angličanů již na sklonku války, kteří hodlali pro ofensivu r. 1919 soustředit velké masy tanků, hlavně těžkých. Němci naproti tomu usuzují, že moderní taktika již upouští od použití těžkých tanků v masách a že vyžaduje tank, který by svou konstrukcí vyhovoval požadavkům novodobé taktiky. Přicházíme tak k lehkým a rychlým tankům, jejichž osádka není také vydána tak velké tělesné a duševní námaze, jako u těžkých tanků. Lehké, rychlé tanky, schopné jízdy terénem jsou pro obránce mnohem tvrdším oříškem než těžké tanky — právě pro svou rychlost a pohyblivost. Moderní lehké a rychlé tanky nebudou mít za úkol jen proniknout do nepřátelského obranného postavení pěchoty, nýbrž i do postavení baterií, do míst, kde jsou připraveny zálohy, kde jsou SV.

pozorovatelný a p., neboli lehké tanky budou mít za úkol co nejlouběji proniknout do obranného postavení, aby co nejrychleji dosáhly rozhodnutí na důležitém úseku fronty. Útočník, který používá lehkých rychlých tanků, je v značné výhodě, poněvadž pro rychlost tanků — může útok podle libosti i několikrát opakovat, aby si vynutil rozhodnutí v svůj prospěch na důležitém místě fronty.

Všeobecně se v některých armádách zastává názor, že útočník má již velikou naději na úspěch tehdy, jestliže tanky mohou podporovat útočící pěchotu, pokud je to ovšem možné, co nejdříve. Němci se k tomuto názoru přiklání a rozhodně zavrhují moderní názory známého britského odborníka kpt. Liddela Harta, který tvrdí, že v budoucí válce převezmou tanky hlavní úlohu pěchoty, t. j. budou útočit a dobývat terén, kdežto pěchota jej bude jen obsazovat a hájit. Podle Němců podrží i v budoucí válce při dobývání terénu svůj primát pěchota. Ovšem, bude-li podporována tanky, bude mít úlohu ulehčenu. Tato vzájemná podpora vynikne hlavně při zteči. V rozhodných okamžicích útoku, t. j. při zteči, bude těžiště boje velmi vratké, bude se stále měnit a zde právě bude úkolem tanků, aby pomáhaly pěchotě v zdolávání a překonávání tohoto nestálého a měnícího se těžiště boje. Proto Němci míní, že není možno se spokojit jen tím, aby tanky byly zasazeny jen při útoku na přední linii nepřátelského obranného postavení, nýbrž po zdolání tohoto postavení aby se ihned vrhly dále do hloubky obranného postavení a připravily tak půdu pro těžkou práci útočící pěchotě. Ovšem předpokladem tu je, že pěchota nebude čekat na své těžké doprovodné zbraně, nýbrž bude postupovat hned za tanky. Ale zde je třeba zamyslet se nad jednou velmi důležitou okolností. Dnešní moderní rychlé tanky mají v terénu téměř čtyřikrát větší rychlost než postupující pěchota. Někaké násilné a radikální zmírnění rychlosti by asi motorům rychlých tanků příliš neposloužilo. Přicházíme tak k problému, který není dosud ještě vyřešen, ač se o to pokoušejí téměř všechny armády: zajistit spolupráci tanků s pěchotou i při větší rychlosti tanků.

Při každém útoku tanků na obranné postavení nepřítele budou nejprve napadeny jednotky v krycím postavení (přední stráž). Dodnes není úplně vyřešen problém protitankové obrany právě u předních stráží, jež budou mít mnohdy za úkol klást útočníku odpor. Němci soudí, že prozatím jsou přední stráže odsouzeny k tomu, aby se při útoku tanků skryly, nechtě-li být zničeny. Němci je přirovnávají k bázlívkým králíkům („Problem des scheuen Kaninchens“). Je nutno je tedy vybavit protitankovými zbraněmi. Tím se zvýší nejenom morálka všech jednotek v obraně, nýbrž jednotky předních stráží budou mít skutečně možnost úspěšně bojovat s lehkými tanky. Tím alespoň budou zdrženy druhé sledy útočících tanků, tvořené hlavně středními tanky. Ovšem, vybavení předních stráží protitankovými zbraněmi je zase problém. Není možno, aby byly vybaveny přední stráže těžkými protitankovými zbraněmi, které nalézáme nyní téměř u všech moderních armád. Přední stráže potřebují lehkých a velmi pohyblivých protitankových zbraní. Nejlepší řešení by bylo, kdyby byly sestrojeny lehké protitankové pušky, obsluhované jediným mužem. Pak by se přidělil dostatečný počet těchto pušek vynikajícím střelcům, zařazeným u jednotek, tvořících přední stráž. V některých armádách se konstrukce lehkých protitankových pušek již zkouší. Dosud však není vůbec nic známo o výsledcích zkoušek.

Poněvadž lehké a rychlé tanky mohou projet krycím postavením za dobu poměrně velmi krátkou a dosíci tak brzy předního okraje hlavního postavení, je nutno zajistit dobré a velmi rychlé spojení mezi postavením předních stráží a hlavním postavením. Němci míní, že se k tomuto úkolu nejlépe hodí letectvo, které kromě toho může řídit soustředění palby (hlavně dělostřelectva) na úseky, kudy útočící tanky budou projíždět. Je velmi výhodné, když obránce přinutí útočící tanky k rozvnutí a pak na ně soustředí palbu. Dnešní moderní pěší divise má dostatečný počet

palebných prostředků, aby mohla tomuto úkolu vyhovět. Hlavním nositelem protitankové obrany je dnes protitankové dělo. Bývá zpravidla umístěno až v hlavním postavení. Pěchota obráncova v hlavním postavení bude mít za úkol zdržovat svými zbraněmi co nejvíce pěchotu útočnickovu, která postupuje v patách za svými tanky. Čím déle ji bude zdržovat, tím více bude nápomocna protitankovým zbraním, které budou moci nerušeně zamířit na své cíle (tanky).

A lze tedy již dnes říci, že hlavně na nižších velitelích bude v příští moderní válce záležet mnoho, aby umístili své pěchotní protitankové zbraně výhodně, podle důležitosti jednotlivých úseků fronty. Z toho ovšem vyplývá poznatek, že všem jednotkám v obranném postavení nepřípadně současně úkol — vyřešit problém protitankové obrany. V dnešních armádách není také ještě ani úplně vyřešena otázka organizačního přidělení protitankových zbraní. A kde se pokusili o toto řešení, tam přišli na konec k závěru, že počet protitankových zbraní je stále ještě příliš malý, aby mohl čelit větším útokům tanků. Uvažuje se tudíž o tom, zda by nebylo dobré organisovat u vyšších jednotek větší počet záložních protitankových zbraní.

U většiny dnešních armád se setkáváme s bateriemi pěchotních protitankových děl, organisovaných u pěších pluků, někde i u polních praporů, takže existují již dnes pluky mající 1—3 baterie po 4—6 protitankových dělech. Mimo to v armádě SSSR. jsou organisovány u divisí zvláštní oddíly protitankových děl. Pozoruhodný je též návrh generála rakouského spolkového vojska Einmannsbergera na organisaci zvláštních pluků pěchotních protitankových děl. Poměr sil těchto pluků k pěším plukům udává gen. Einmannsberger číslky 2:1, t. j. na 2 pěší pluky vždy pluk protitankových děl. Kromě protitankových děl má pěchota dnešních některých armád ještě speciální těžké protitankové kulomety. Jejich organizační přidělení není dosud nikde vyřešeno a názory odborníků se ve způsobu řešení této otázky velmi rozcházejí. Zajímavé je též sledovat, s jakým počtem tanků při útoku počítají některé armády: Italové na př. počítají, že k útoku tanků na obranné postavení je potřebí na šířku fronty 400 m 16 tanků neboli na druhé straně by potřeboval obránce mít k účinné protitankové obraně na úseku 400 m 3 protitankové zbraně. Francouzi počítají s množstvím ještě větším, a to na každých 100 m fronty 1 protitankovou zbraň (viz *Mil. Wochenblatt* čís. 33/1935). Tyto podmínky ovšem vyžadují, aby bylo řízení boje u pěchoty obráncovy rozděleno na malé skupinky, vyzbrojené protitankovou zbraní. Toto rozdělení napomáhá také zmenšit ztráty obránců. Dosud snad poměrně nejlepší zbraň, která by se dobře osvědčila u malých jednotek pěchoty je švýcarské pěchotní dělo, lépe říkajíc lehký protitankový vrhač „Gerlich“, ráže 2 cm. Němci jsou však toho názoru, že by malým jednotkám pěchoty ještě lépe vyhovovala konstrukce nějaké lehké opakovačky, pro níž by bylo ovšem nutno zkonstruovat i zvláštní průrazné střelivo. Pěchotu je třeba vybavit lehkými protitankovými zbraněmi, aby jich mohla použít za každých okolností, za pohybu, při odpočinku atd. Britský názor, že nejlepším obranným prostředkem proti útočícímu tanku je zase tank proti němu útočící, považují Němci za přežitý a odůvodňují to tím, že si prostě nelze myslit, aby proti útočícím tankům byly zasazeny zase tanky proti nim útočící, které nikdy nebudou s to vyrvat nepříteli dobytý terén a udržet jej. Dále uvažují Němci, že ačkoliv jsou protitankové zbraně stále zlepšovány a ačkoli počet jejich všude vzrůstá, přece jenom v budoucí válce bude mít hlavně dělostřelectvo za úkol bojovat s útočícími tanky. Němci soudí, že v budoucí válce zasazení tanků již nepřekvapí tak, jak tomu bylo v letech 1917/18, kdy nebylo s počátku vůbec ponětí o způsobu protitankové obrany. Dnes má již téměř každá armáda speciální protitankové kulomety a děla. Obzvláště průrazné střely některých moderních protitankových děl prorážejí dnes pancíř tanků až na dálku 1500 m při značně velké rychlosti palby. Bohužel, počet protitankových zbraní je zvláště u pěchoty dosud nedostatečný. Jak bylo již podotčeno, nemá pěchota v prvních liniích obranného postavení protitankových

zbraní vůbec. Je tedy odkázána při útoku tanků jen na podporu těžkých protitankových zbraní, umístěných více do hloubky. Ale podpora těchto zbraní by asi přišla jednotkám, které jsou vpředu, příliš pozdě. Kdybychom však přidělili jednotkám předních stráží takové zbraně, které mají jednotky v hlavním postavení a které jsou velmi těžké, omezili bychom značně volnost pohybu předních stráží, což by jistě vzhledem k povaze jejich úkolů nebylo příliš vítáno. A proto již vzhledem k morálce vojsk v obraně a vzhledem k bojové schopnosti je nutno vyřešit problém vyzbrojení jednotek pěchoty prvními sledů lehkými protitankovými zbraněmi. V některých armádách se o vyřešení tohoto problému pracuje skutečně velmi úsilovně. Němci sice souhlasí s tvrzením známého odborníka v otázkách motorisace a mechanisace gen. Fullera, který praví: „Čím budeme mít proti sobě více mechanisovaných zbraní, tím méně může být zmechanisováno velení nad těmito jednotkami.“ Němci však doplňují toto tvrzení dalším výrokem (viz Mil. Wochenblatt čís. 33/1935). V boji s mechanisovanými zbraněmi nepostačí jen morálka a nadšení vojsk. Nutno mít oporu v účinných zbraních, proti mechanisovaným jednotkám!

Z cizích revuí.

BULLETIN BELGE DES SCIENCES MILITAIRES, roč. XVI. (1935), leden.

B. B. S. M. již v číslech z ledna až dubna 1931 studoval způsob bojové činnosti německé armády, a to s hlediska činnosti vyššího velení a souhrn zbraní. V tomto článku chce na konkrétním příkladě taktického námětu studovat taktiku jednotlivých zbraní, a to tak, jak je podávána německým důstojníkům a velitelskému sboru. Autor prostudoval příslušnou německou literaturu a podle jejího vzoru vypracoval několik námětů na belgických mapách.

První část pojednává o praporu zesíleném doporovodnými prostředky, a to praporu v předvoji, dále o nočním vystřídání a útoku a konečně o urychleném zaujetí postavení v obraně.

Druhá část studuje boj roty a čety a třetí část se zabývá bojem družstva.

Nemůžeme zde podrobně probírat celou studii, povšimneme si však několika věcí ze závěrů každé části.

Prapor v předvoji:

Zprávy o tom, že to neb ono místo není obsazeno nepřítelem, mají jen relativní cenu, protože se situace vlivem rychlých částí velmi rychle mění.

Velitel praporu musí vidět terén a situaci a rozhodnout se na místě podle potřeby situace, proto jde v čelo předvoje, má-li tam vhodnou pozorovatelnu. Ne rozkazy písemné, ale ukázat velitelům rot přímo v terénu. To přivádí k energičtějším a včasnějším zásahům velitele.

Velení musí pamatovat za boje na velitele praporu a posílat mu zprávy, které si tento velitel nemůže opatřit.

Velitel předvojového praporu má k dispozici jednu dělostřeleckou baterii při svém postupu.

Prapor v nočním boji:

rychlé rozhodnutí a okamžité rozkazy,

pracovat téměř výhradně částečnými (zvláštními), rozkazy,

pracuje se se slabou poměrně dělostřeleckou podporou, pěchota musí co možná vystačit sama se svými těžkými zbraněmi, tím dochází k většímu manévrování palbou pěchoty,

pečlivé rozdělení a využití spojovací sítě a pojittek.